

MANIFEST FÖR EN EUROPEISK HÄLSOUNION

Inledning

År 2020 svepte ett osynligt virus fram genom Europa och lämnade efter sig hundratusentals döda och många andra med svåra hälsobesvär. Den ekonomiska aktiviteten har kraschat och tvingat regeringarna att ingripa på sätt som tidigare skulle ha varit otänkbara.

Detta kommer inte att vara den sista pandemin. Det kommer också att finnas många andra hot mot hälsan, inklusive effekterna av klimatförändringar, antimikrobiell resistens och mycket annat. Vi kan inte fortsätta med livet som tidigare. Vi måste skydda våra samhällen men på ett sätt som står i proportion till de faror som hotar dem. Vi måste välkomna det tydliga uttalandet från EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen i sitt tal ”State of the Union” i september 2020, där det framkommer att det är nödvändigt att skapa en starkare europeisk hälsounion (EHU), vilken ska bygga på Europeiska kommissionens senaste ansträngningar för att vidta åtgärder mot gränsöverskridande hälsohot.

Regeringarna i Europeiska unionens medlemsstater har i efterföljande fördrag åtagit sig att säkerställa en hög skyddsnivå för människors hälsa¹. I stadgan om de grundläggande rättigheterna har de åtagit sig att värna om mänsklighet, värdighet och solidaritet². I målen för hållbar utveckling har de åtagit sig att arbeta för en hållbar framtid för alla. De är även alla engagerade som medlemmar i Världshälsoorganisationens stadga. Dessa garantier för hälsan är dock inte på egen hand tillräckliga.

Vi, de undertecknade, uppmanar som europeiska medborgare våra politiska ledare, vilka möts i Europeiska rådet och under konferensen om Europas framtid, att ta nästa steg och åta sig att skapa en europeisk hälsounion.

Mål

En europeisk hälsounion ska:

- a) Sträva efter hälsa och välbefinnande för alla européer, utan att någon lämnas utanför.
- b) Stärka **solidariteten** inom och mellan medlemsstaterna, baserat på principen om progressiv universalism, genom att ge stöd, inklusive ett generellt sjukvårdssystem för alla, men med särskild uppmärksamhet åt behoven hos de som är missgynnade.
- c) Säkerställa **miljömässig hållbarhet**, genom att anta den europeiska gröna given³ och prioritera åtgärder för att främja One Health, konceptet som länkar vår hälsa med den hos djur och växter som vi delar denna planet med.
- d) Tillhandahålla **säkerhet** för alla européer och skydda dem från de största hoten mot hälsan och från sårbarheten som skapas genom att leva i en osäker existens.
- e) Möjliggöra att **allas röster blir hörda**, så att politik som påverkar deras hälsa skapas med dem och inte för dem.

Politik och andra åtgärder

Dessa mål kan uppnås på ett antal olika sätt:

¹ Art 168 FEUF <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12008E168>

² https://ec.europa.eu/info/aid-development-cooperation-fundamental-rights/your-rights-eu/eu-charter-fundamental-rights_en

³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_sv

- a) **Hälsopolitikens** status i de europeiska fördragen stärks med bestämmelser om en europeisk hälsounion som införlivas i artiklarna 2 och 3 i ett reviderat fördrag om Europeiska unionens funktionssätt vilket ger Europeiska unionen uttrycklig behörighet att vidta åtgärder för hälsopolitiken.
- b) **Europas medborgares röst**, uttryckt genom deras företrädare i Europaparlamentet, kommer att höras starkare.
- c) Med tanke på den gränsöverskridande karaktären av många hälsorisker ska det gemensamma regelverket för **hälsohot** revideras, inklusive det föreslagna inrättandet av en myndighet för hälsovårdsberedskap för mänsklig- och miljömässig riskbedömning (HERA), med förbättrade mekanismer för att anskaffa tillräckliga resurser i nödsituationer för att möjliggöra ett snabb offentliggörande av konsekvent definierade hälsodata (inklusive förstärkta roller för EUROSTAT och ECDC, i nära samarbete med medlemsstaterna), för att stärka mekanismerna för snabb generering av korrekta och pålitliga bevis från forskning och praxis samt för att motverka hotet från ”falska nyheter”.
- d) Europeiska unionens verksamhet inom **hälsoforskning** ska utvidgas med ett förbättrat hälsoprogram inom Horizon Europe, vilket innebär skapandet av en europeisk motsvarighet till den amerikanska biomedicinska forsknings- och utvecklingsmyndigheten (BARDA), ett förstärkt mandat för EMA samt andra åtgärder för att främja forskningssamarbete över Europa.
- e) Europeiska unionen och medlemsstaterna inser vikten av att **arbetskraften inom hälso- och sjukvården** samarbetar för att ta itu med den ojämna fördelningen av kapaciteten när det gäller sjukvårdspersonal i Europa, genom att ge stöd till regioner som har svårt att attrahera sjukvårdspersonal samt främja utbildning av hälso- och sjukvårdspersonal enligt gemensamma standarder, kombinerat med åtgärder för att skydda sjukvårdspersonalens rättigheter, inklusive de från andra delar av världen.
- f) Med tanke på fördelarna av ett europeiskt samarbete rörande **sällsynta sjukdomar** ska åtgärder för att stödja dem som drabbas av dem stärkas.
- g) Genom att erkänna den globala karaktären av många hot mot hälsan ska EU utveckla en **global hälsopolitik** som samarbetar med FN och dess specialiserade organ och särskilt en förstärkt Världshälsoorganisation och andra multinationella organisationer vilka bidrar till hälsa för att uppnå de hälsorelaterade hållbara utvecklingsmålen.

Principer

All hälsopolitik ska baseras på en rad principer:

- a) Prioritet för åtgärder som ger **välbefinnande och ett längre och mer hälsosamt liv** för alla européer.
- b) **Försiktighet, proportionalitet och värdighet**, samtidigt som respekt ska ges för grundläggande rättigheter, inklusive jämställdhet på alla grunder, inklusive kön, ras, färg, etniskt eller socialt ursprung, genetiska särdrag, språk, religion eller tro, politiska eller andra

åsikter, medlemskap i en nationell minoritet, egendom, födelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning av kön, etnicitet eller sexualitet⁴.

- c) Respekt för regionala och nationella skillnader, både när det gäller utformning och prioritering av politik, med hänsyn till olika sammanhang och vid genomförandet av dem, med beaktande av **subsidiaritetsprincipen**.
- d) **Solidaritet** inom och mellan medlemsstaterna och med resten av världen, med åtgärder för att skydda deras förmåga att tillhandahålla säkra och effektiva hälsovårdstjänster. Ingen är säker förrän alla är säkra.

Den 9 maj 2020 firade Europa 70-årsdagen av Schumandeklarationen, vilken banade väg för Europeiska unionen. Europas historia under sju decennier visar att stora förändringar sällan varken är snabba eller enkla. Låt oss inspireras av Robert Schumans ord, Hälsan i världen "...kan inte upprätthållas utan konstruktiva insatser mot hotande faror".

⁴ Artikel 21 i stadgan om de grundläggande rättigheterna